

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (druga izba)

z dnia 16 lutego 2017 r.¹

Odesłanie prejudycjalne — Własność intelektualna — Dyrektywa 2006/115/WE — Artykuł 8 ust. 3 — Wyłączne prawo organizacji nadawczych — Publiczne udostępnianie — Miejsca dostępne publicznie za opłatą — Udostępnianie programów za pośrednictwem odbiorników telewizyjnych zainstalowanych w pokojach hotelowych

W sprawie C-641/15

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Handelsgericht Wien (sąd gospodarczy w Wiedniu, Austria) postanowieniem z dnia 24 listopada 2015 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 2 grudnia 2015 r., w postępowaniu:

Verwertungsgesellschaft Rundfunk GmbH

przeciwko

Hettegger Hotel Edelweiss GmbH,

TRYBUNAŁ (druga izba),

w składzie: M. Ilešič, prezes izby, A. Prechal, A. Rosas, C. Toader i E. Jarašiūnas (sprawozdawca), sędziowie,

rzecznik generalny: M. Szpunar,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Verwertungsgesellschaft Rundfunk GmbH przez S. Korna, Rechtsanwalt,
- w imieniu Hettegger Hotel Edelweiss GmbH przez G. Kucska, Rechtsanwalt,
- w imieniu rządu polskiego przez B. Majczynę, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez T. Scharfa oraz J. Samnaddę, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 25 października 2016 r.,

¹ — Język postępowania: niemiecki.

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 8 ust. 3 dyrektywy 2006/115/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie prawa najmu i użyczenia oraz niektórych praw pokrewnych prawu autorskiemu w zakresie własności intelektualnej (Dz.U. 2006, L 376, s. 28).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu między Verwertungsgesellschaft Rundfunk GmbH a Hettegger Hotel Edelweiss GmbH w przedmiocie udostępniania przez tę drugą spółkę programów telewizyjnych i radiowych za pośrednictwem odbiorników telewizyjnych zainstalowanych w pokojach należącego do niej hotelu.

Ramy prawne

Prawo międzynarodowe

- 3 Międzynarodowa konwencja o ochronie wykonawców, producentów fonogramów oraz organizacji nadawczych, sporządzona w Rzymie dnia 26 października 1961 r. (zwana dalej „konwencją rzymską”), w art. 13, dotyczącym minimalnego wymaganego poziomu ochrony organizacji nadawczych, przewiduje:

„Organizacje nadawcze mają prawo wydania lub odmowy zgody na:

[...]

- d) publiczne odtwarzanie ich nadań telewizyjnych, jeżeli takie odtwarzanie udostępnia się publiczności za opłaceniem wstępu; prawo krajowe państwa, od którego żąda się ochrony tego prawa, określi warunki, na jakich może być ono wykonywane”.

Prawo Unii

- 4 Artykuł 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym (Dz.U. 2001, L 167, s. 10; sprostowania: Dz.U. 2012, L 33, s. 9; Dz.U. 2010, L 263, s. 15; Dz.U. 2007, L 216, s. 24) brzmi:

„Państwa członkowskie powinny zapewnić autorom wyłączne prawo do zezwalania lub zabraniać na jakiegokolwiek publiczne udostępnianie ich utworów, drogą przewodową lub bezprzewodową, włączając podawanie do publicznej wiadomości ich utworów w taki sposób, że osoby postronne mają do nich dostęp w wybranym przez siebie miejscu i czasie”.

- 5 Motyw 7 dyrektywy 2006/115 przewiduje:

„Zbliżenie ustawodawstw państw członkowskich powinno odbywać się w taki sposób, aby nie stały one w sprzeczności z umowami międzynarodowymi, na których oparte są w wielu państwach członkowskich prawa autorskie i prawa pokrewne”.

6 Zgodnie z motywem 16 tej dyrektywy:

„Państwa członkowskie powinny być w stanie ustanowić dalej sięgającą ochronę praw właścicieli praw pokrewnych [podmiotów praw pokrewnych względem praw autorskich], niż określona w przepisach niniejszej dyrektywy w odniesieniu do nadawania oraz odtwarzania publicznego”.

7 Artykuł 8 tej dyrektywy stanowi:

„1. Państwa członkowskie ustanawiają na rzecz wykonawców wyłączne prawo zezwalania lub zakazywania bezprzewodowego nadawania oraz odtwarzania publicznego ich wykonań, chyba że wykonania te stanowią same w sobie nadawane wykonanie lub oparte są na utrwaleniu.

2. Państwa członkowskie ustanawiają prawo w celu zapewnienia wypłaty jednorazowego godziwego wynagrodzenia płatnego przez użytkownika, jeżeli fonogram opublikowany w celach handlowych lub powielony egzemplarz takiego fonogramu zostaną użyte do nadania przez środki bezprzewodowe lub w jakikolwiek sposób odtworzone publicznie, oraz zapewnienia jego podziału między właściwych wykonawców i producentów fonogramów. W braku porozumienia w tej sprawie między wykonawcami i producentami fonogramów państwo członkowskie może określić warunki podziału wynagrodzenia.

3. Państwa członkowskie ustanawiają na rzecz organizacji nadawczych wyłączne prawo zezwalania lub zakazywania bezprzewodowego retransmitowania jej [ich] programów oraz publicznego odtwarzania jej [ich] programów, jeśli to odtwarzanie następuje w miejscach dostępnych publicznie za opłatą wstępu”.

Prawo austriackie

8 Paragraf 76a Urheberrechtsgesetz (ustawy o prawie autorskim, zwanej dalej „UrhG”), zatytułowany „Nadawane programy”, którego celem jest transpozycja do prawa austriackiego art. 8 ust. 3 dyrektywy 2006/115, przewiduje:

„1. Podmiotowi rozpowszechniającemu, poprzez nadawanie albo w inny podobny sposób, dźwięki lub obrazy (organizacja nadawcza w rozumieniu § 17) przysługuje, w granicach określonych prawem, wyłączne prawo do równoczesnego rozpowszechniania programu za pomocą innego nadajnika oraz do wykorzystywania programu w celu publicznego udostępniania w rozumieniu § 18 ust. 3, w miejscach dostępnych publicznie za opłatą [...].

[...]”.

Postępowanie główne i pytanie prejudycjalne

9 Verwertungsgesellschaft Rundfunk jest organizacją zbiorowego zarządzania prawami autorskimi, a do podmiotów w niej zrzeszonych zaliczają się liczne organizacje nadawcze z siedzibą na terytorium Republiki Austrii lub w innych państwach członkowskich. Organizacja ta jest uprawniona do dochodzenia niektórych praw własności intelektualnej przysługujących zrzeszonym w niej podmiotom, między innymi w przypadku publicznego udostępniania drogą nadawania.

10 Hettegger Hotel Edelweiss, spółka prawa austriackiego, prowadzi hotel Edelweiss położony w miejscowości Grossarl (Austria), posiadający przyłącze do telewizji kablowej, poprzez które różne programy telewizyjne i radiowe, w tym programy produkowane i nadawane przez podmioty zrzeszone w Verwertungsgesellschaft Rundfunk, są przesyłane równocześnie, bez zmian i w całości, drogą kablową do odbiorników telewizyjnych zainstalowanych w pokojach hotelowych.

- 11 Verwertungsgesellschaft Rundfunk wniósł sprawę do Handelsgericht Wien (sądu gospodarczego w Wiedniu, Austria) i zażądał zobowiązania Hettegger Hotel Edelweiss, po pierwsze, do przekazania mu informacji o programach radiowych i telewizyjnych, które mogą być odbierane, jak również o liczbie pokoi hotelowych, których możliwość odbioru programów dotyczy, a po drugie, do wypłacenia mu odszkodowania.
- 12 Organizacja ta podnosi przed wspomnianym sądem, że poprzez umożliwienie korzystania z odbiorników telewizyjnych w pokojach hotelowych oraz poprzez udostępnianie programów telewizyjnych i radiowych za pośrednictwem tych odbiorników Hettegger Hotel Edelweiss dokonuje publicznego udostępniania w rozumieniu § 76a UrhG oraz art. 8 ust. 3 dyrektywy 2006/115. Zdaniem tej organizacji cenę za pokój należy uznać za opłatę wstępu w rozumieniu tych przepisów, gdyż oferta telewizyjna w hotelu ma wpływ na tę cenę. Twierdzi ona w konsekwencji, że owo publiczne udostępnianie programów reprezentowanych przez nią i zrzeszonych w niej podmiotów wymaga ich zgody oraz uiszczenia opłat.
- 13 Hettegger Hotel Edelweiss sprzeciwia się tym twierdzeniom i podnosi, że istnienie publicznego udostępniania w rozumieniu § 76a UrhG zakłada, iż udostępnianie następuje w miejscach dostępnych publicznie za opłatą, i że wyrażenie to wskazuje na opłatę wstępu wymaganą konkretnie za to udostępnienie. W związku z tym ceny, którą klient hotelu musi zapłacić jako wynagrodzenie za nocleg, nie można uznać zdaniem tej spółki za opłatę wstępu.
- 14 Sąd odsyłający uważa, że interpretacja art. 8 ust. 3 dyrektywy 2006/115 jest niezbędna do wydania rozstrzygnięcia w postępowaniu głównym i że nie jest ona na tyle oczywista, by nie budzić jakiegokolwiek uzasadnionej wątpliwości.
- 15 W tych okolicznościach Handelsgericht Wien (sąd gospodarczy w Wiedniu) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy kryterium »opłaty wstępu« określone art. 8 ust. 3 dyrektywy 2006/115 jest spełnione, gdy:

- w poszczególnych pokojach hotelu są udostępnione odbiorniki telewizyjne, za pomocą których podmiot prowadzący hotel umożliwia odbiór sygnałów różnych kanałów telewizyjnych i radiowych (»telewizja w pokoju hotelowym«), i gdy
- podmiot prowadzący hotel żąda za korzystanie z pokoju (z »telewizją w pokoju hotelowym«) wynagrodzenia za nocleg w pokoju (»cena za pokój«), które obejmuje także korzystanie z odbiornika telewizyjnego oraz z kanałów telewizyjnych i radiowych odbieranych za jego pomocą?».

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

- 16 Poprzez postawione pytanie sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy art. 8 ust. 3 dyrektywy 2006/115 należy interpretować w ten sposób, że udostępnianie programów telewizyjnych i radiowych za pośrednictwem odbiorników telewizyjnych zainstalowanych w pokojach hotelowych stanowi udostępnianie następujące w miejscu dostępnym publicznie za opłatą.
- 17 Należy przypomnieć, że w wyroku z dnia 7 grudnia 2006 r., SGAE (C-306/05, EU:C:2006:764, pkt 47, 54), Trybunał orzekł, iż rozprowadzanie przez podmiot prowadzący zakład hotelowy sygnału za pomocą zainstalowanych odbiorników telewizyjnych na rzecz klientów zajmujących pokoje hotelowe stanowi publiczne udostępnianie w rozumieniu art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29, niezależnie od wykorzystanej techniki przekazu sygnału, a prywatny charakter pokoi hotelowych należących do tego podmiotu nie stoi na przeszkodzie uznaniu, że udostępnienie w nich utworu za pomocą odbiorników telewizyjnych stanowi publiczne udostępnienie w rozumieniu tego przepisu.

- 18 Jeśli chodzi o dyrektywę 2006/115, o której interpretację się zwrócono, Trybunał orzekł także w wyroku z dnia 15 marca 2012 r., *Phonographic Performance (Ireland)* (C-162/10, EU:C:2012:141, pkt 47), że podmiot prowadzący zakład hotelowy, umieszczający w pokojach klientów odbiorniki telewizyjne lub radiowe, do których doprowadza nadawany sygnał, dokonuje czynności publicznego udostępniania w rozumieniu art. 8 ust. 2 tej dyrektywy.
- 19 Jako że pojęcia używane przez te dyrektywy mają takie samo znaczenie, chyba że prawodawca Unii Europejskiej wyraził odmienną wolę (zob. podobnie wyroki: z dnia 4 października 2011 r., *Football Association Premier League i in.*, C-403/08 i C-429/08, EU:C:2011:631, pkt 188; a także z dnia 31 maja 2016 r., *Reha Training*, C-117/15, EU:C:2016:379, pkt 33), dostarczanie sygnału za pośrednictwem odbiorników telewizyjnych i radiowych zainstalowanych w pokojach hotelowych stanowi także, jak zaznaczył rzecznik generalny w pkt 16 opinii, publiczne udostępnianie programów organizacji nadawczych w rozumieniu art. 8 ust. 3 dyrektywy 2006/115.
- 20 Jednakże, w odróżnieniu zwłaszcza od wyłącznego prawa artystów wykonawców i wyłącznego prawa producentów fonogramów przewidzianych, odpowiednio, w art. 8 ust. 1 i 2 dyrektywy 2006/115, wyłączne prawo organizacji nadawczych przewidziane w art. 8 ust. 3 ogranicza się do przypadków publicznego udostępniania w miejscach dostępnych publicznie za opłatą.
- 21 Jeśli chodzi o interpretację pojęcia „miejsc dostępnych publicznie za opłatą”, należy zaznaczyć, że z motywu 7 dyrektywy 2006/115 wynika, iż zmierza ona do zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich z poszanowaniem w szczególności konwencji rzymskiej. Tak więc, chociaż konwencja ta nie jest częścią porządku prawnego Unii, to pojęcia zawarte w dyrektywie 2006/115 należy interpretować w szczególności w świetle tej konwencji w taki sposób, aby pozostawały w zgodzie z równoważnymi pojęciami zawartymi w owej konwencji, przy uwzględnieniu także kontekstu, w jaki pojęcia te się wpisują, oraz celów odpowiednich postanowień konwencji (zob. podobnie wyrok z dnia 15 marca 2012 r., *SCF*, C-135/10, EU:C:2012:140, pkt 53–56).
- 22 W niniejszej sprawie zakres przewidzianego w art. 8 ust. 3 dyrektywy 2006/115 prawa do publicznego udostępniania jest równoważny z zakresem prawa przewidzianego w art. 13 lit. d) konwencji rzymskiej, który ogranicza ów zakres, zgodnie ze zwrotem powtórzonym we wspomnianym art. 8 ust. 3, do „miejsc dostępnych publicznie za opłatą” (zob. podobnie wyrok z dnia 4 września 2014 r., *Komisja/Rada*, C-114/12, EU:C:2014:2151, pkt 94–96). Wolą prawodawcy Unii było bowiem – co potwierdza zmieniony wniosek dotyczący dyrektywy z dnia 30 kwietnia 1992 r. [COM(92) 159 wersja ostateczna, s. 12], który zaowocował przyjęciem dyrektywy Rady 92/100/EWG z dnia 19 listopada 1992 r. w sprawie prawa najmu i użyczenia oraz niektórych praw pokrewnych prawu autorskiemu w zakresie własności intelektualnej (Dz.U. 1992, L 346, s. 61), uchylonej i ujednoliconej dyrektywą 2006/115 – powielenie w znacznej mierze postanowień konwencji rzymskiej ustanawiającej minimalny wymagany poziom ochrony celem osiągnięcia jednolitego minimalnego wymaganego poziomu ochrony w Unii, a poprzez ukształtowanie art. 6a ust. 3 dyrektywy będącej przedmiotem wniosku na wzór art. 13 lit. d) konwencji rzymskiej – zapewnienie wyłącznego prawa do publicznego udostępniania programów telewizyjnych na warunkach przewidzianych w tej konwencji.
- 23 Otóż jeśli chodzi o przewidziany w art. 13 lit. d) konwencji rzymskiej warunek dotyczący opłaty wstępu, należy zaznaczyć, że zgodnie z przewodnikiem po konwencji rzymskiej oraz po konwencji o ochronie producentów fonogramów Światowej Organizacji Własności Intelektualnej (WIPO) – będącym dokumentem opracowanym przez WIPO, który, chociaż nie ma wiążącej mocy prawnej, zawiera wyjaśnienia dotyczące źródła, celu, charakteru i zakresu postanowień tej konwencji i którego pkt 13.5 i 13.6 odnoszą się do tego artykułu – warunek ten zakłada opłatę żadaną konkretnie jako wynagrodzenie za publiczne udostępnianie programu telewizyjnego, a tym samym zapłaty za posiłek lub za napoje w restauracji lub w barze, gdzie są nadawane programy telewizyjne, nie uznaje się za opłatę wstępu w rozumieniu tego postanowienia.

- 24 Należy stwierdzić, że – jak zaznaczył rzecznik generalny w pkt 26–30 opinii – cena za pokój hotelowy nie jest, podobnie jak cena za usługę gastronomiczną, opłatą wstępu żadaną konkretnie jako wynagrodzenie za publiczne udostępnianie programu telewizyjnego lub radiowego, lecz stanowi przede wszystkim wynagrodzenie za usługę noclegu, do której dodane są, w zależności od kategorii hotelu, określone dodatkowe usługi, takie jak udostępnianie programów telewizyjnych i radiowych za pośrednictwem odbiorników będących na wyposażeniu pokoi, a cena za te usługi co do zasady jest zawarta w cenie za nocleg i nie jest wyodrębniona.
- 25 W związku z tym, chociaż przekazywanie sygnału za pośrednictwem odbiorników telewizyjnych i radiowych zainstalowanych w pokojach hotelowych stanowi świadczenie dodatkowej usługi, która ma wpływ na standard danego zakładu hotelowego i w konsekwencji na cenę pokoju, jak zaznaczył Trybunał w wyroku z dnia 7 grudnia 2006 r., SGAE (C-306/05, EU:C:2006:764, pkt 44), i w wyroku z dnia 15 marca 2012 r., Phonographic Performance (Ireland) (C-162/10, EU:C:2012:141, pkt 44), to jednak w ramach badania istnienia czynności publicznego udostępnienia w rozumieniu, odpowiednio, art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29 i art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115 nie można uznać, że owo dodatkowe świadczenie jest oferowane w miejscu dostępnym publicznie za opłatą w rozumieniu art. 8 ust. 3 tej drugiej dyrektywy.
- 26 W konsekwencji publiczne udostępnianie programów telewizyjnych i radiowych za pośrednictwem odbiorników telewizyjnych i radiowych zainstalowanych w pokojach hotelowych nie wchodzi w zakres stosowania wyłącznego prawa organizacji nadawczych przewidzianego w art. 8 ust. 3 dyrektywy 2006/115.
- 27 W świetle całości powyższych rozważań na postawione pytanie należy odpowiedzieć, że art. 8 ust. 3 dyrektywy 2006/115 należy interpretować w ten sposób, iż udostępnianie programów telewizyjnych i radiowych za pośrednictwem odbiorników telewizyjnych zainstalowanych w pokojach hotelowych nie stanowi udostępniania dokonywanego w miejscu dostępnym publicznie za opłatą.

W przedmiocie kosztów

- 28 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (druga izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 8 ust. 3 dyrektywy 2006/115/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie prawa najmu i użyczenia oraz niektórych praw pokrewnych prawu autorskiemu w zakresie własności intelektualnej należy interpretować w ten sposób, że udostępnianie programów telewizyjnych i radiowych za pośrednictwem odbiorników telewizyjnych zainstalowanych w pokojach hotelowych nie stanowi udostępniania dokonywanego w miejscu dostępnym publicznie za opłatą.

Podpisy